

BESLUT

2019-12-20

Dnr: 19/01604

SAKEN

Agenda, SVT2, 2019-05-05, partiledardebatt; fråga om opartiskhet, saklighet och mediets genomslagskraft

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

PROGRAMMET

Programmet var en debatt mellan ledarna för Socialdemokraterna (S), Miljöpartiet (MP), Centerpartiet (C), Liberalerna (L), Vänsterpartiet (V), Sverigedemokraterna (SD), Kristdemokraterna (KD) och Moderaterna (M). Två programledare modererade debatten. Vid ett tillfälle sades följande.

(SD-ledare) – ...en stor del av den här brottsligheten vi talar om här, alltså gängkriminaliteten och i synnerhet sexualbrotten, våldtäkterna, det är importerad brottslighet och därför så övergår det mitt förstånd att till exempel så få utländska våldtäktsmän faktiskt utvisas, det är kanske en helt avgörande fråga skulle jag vilja påstå. Alltså man inbillar sig någonstans att man ska kunna ha en sådan gigantisk invandring som vi har haft i Sverige från andra delar av världen. Det skapas segregation, det skapar utanförskap, det skapar arbetslöshet och sociala problem och vi importerar värderingar som för oss är fullständigt främmande. Det är klart att sexualbrotten ökar, det är klart att gängkriminaliteten ökar, det är ganska självklart. (Pgl 1) – [Namn V-ledare], importerad brottslighet? (V-ledare) – Ja, ifall man tror att det inte fanns sexualbrott i Sverige, och alldeles för många sådana som aldrig anmäldes, så tror jag att man är dåligt insatt i under vilka villkor svenska kvinnor har levt under många år. [...] (SD-ledare) – Situationen är rätt tydlig. (V-ledare) – Det är alltid lika oacceptabelt, vem som än gör det. Det ska bekämpas stenhårt.

Senare diskuterades miljön och bland annat följande sades.

(Pgl 2) – [Namn MP-ledare], EU är världens tredje största utsläppare av växthusgaser och om tio år så ska utsläppen ha minskat med 40 procent enligt målet man har enat sig om inom EU. Behövs inte kärnkraften då? (MP-ledare) – Ja, om man tittar på vad

EU ska syssla med så handlar det ju inte om att vi ska bestämma på EU-nivå att länderna, de enskilda länderna ska satsa på kärnkraft. [...] (Pgl) – Men behövs det kärnkraft? Du som är så insatt i klimatfrågan, behövs mer kärnkraft? (MP-ledare) – Alltså det är ju upp till varje medlemsland att bestämma [...] (Pgl) – I Sverige, i Sverige?

MP-ledaren svarade sedan att marknaden skulle få bestämma.

Under debatten kallade V-ledaren flera gånger M, KD och SD för ”de blåbruna partierna”. Vid ett tillfälle sades följande.

(V-ledare) – Ja, alltså när den här blåbruna budgeten gick igenom så såg vi ju nu vad det här gick för. [...] (SD-ledare) – Men kan du inte släppa den här, den här taskiga retoriken.

V-ledaren sa också bland annat följande.

...ni tog bort subventionerna för att bygga lägenheter som folk har råd med, ungefär som att alla var Moderata riksdagsledamöter som ska bo hemma hos mamma, men så ser ju verkligheten inte ut.

Efter detta hördes skratt från publiken i studion och även en av programledarna hördes skratta med.

Senare i programmet sade SD-ledaren följande till ledaren för V.

Kan du inte bara lägga ner det här, jag förstår att du har en grupp revolutionära kommunister som du behöver tilltala genom den här retoriken som du har ständigt i varenda debatt men det är inte värdigt [...]. Stå inte här och kalla mig för brun, stå inte här och ljug om vad jag säger i debatterna. Du gör det hela tiden. Det är ovärdigt och det är fruktansvärt lågt...

I en debatt med SD-ledaren sa ledaren för L bland annat följande.

Jag tycker att erfarenheten nu är den att [...] de som verkligen har asylskäl, de kommer att få stanna. Men de som inte har det kommer inte att få stanna. Därför var jag och mitt parti kritiska till den här gymnasieamnestin för 10 000 unga afghaner, därför de hade inte asylskäl.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anför sammanfattningsvis följande.

- Ingen ifrågasatte när SD:s partiledare sa att våldtäkter till övervägande del utförs av utrikes födda trots att han inte hade något belegg för detta. Uttalandet var kränkande. Det kan ifrågasättas om det utgjorde hets mot folkgrupp.
- Programledarna avbröt hela tiden partiledarna för SD, KD och M. Andra partiledare avbröts inte lika ofta.

- Programledarna var vänstervridna och ingrep inte när SD-ledaren kallades rasist eller när M, KD och SD kallades för de blåbruna partierna, vilket var en syftning till nazismen.
- En av programledarna skrattade med när V:s partiledare raljerade över M. Det kan inte vara tillåtet.
- En av programledarna uttalade sig värderande när hon sa att MP:s partiledare var insatt i klimatfrågan. Det gavs ingen grund för det påståendet.
- L:s partiledare sa felaktigt att 10 000 afghanska ungdomar beviljats amnesti när det i själva verket rör sig om tillfälliga uppehållstillstånd. Detta borde ha rättats.
- Det fanns inga intervjuer på SVT Play efter sändningen, så som utlovats.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att programmet överensstämmer med de aktuella bestämmelserna och anför i huvudsak följande.

I en partiledardebatt är det en viktig uppgift för programledarna att fördela tiden för inläggen så rättvist så möjligt, att se till att alla debattdeltagarna får komma till tals och att de håller sig till ämnet. Därför uppstår situationer när programledarna behöver gå in och avbryta inlägg. Det innebär inte i sig att den partiledaren blir missgynnad. I den aktuella debatten blev alla partiledarna avbrutna vid några tillfällen. Den partiledare som blev avbruten flest gånger i programmet blev det totalt åtta gånger. Ledarna för M, KD och SD blev avbrutna av programledarna två gånger var.

SVT kan inte finna belägg för att SD-ledaren behandlades på något annat sätt än de andra partiledarna. Vid det första tillfället när en partiledare blev avbruten var det för övrigt för att släppa in just SD-ledaren.

Den kritiserade formuleringen om MP-ledaren måste ses i sitt sammanhang i programmet. Programledaren försökte få fram ett rakt svar på sin fråga. När det inte kom något sådant ställdes flera följdfrågor. Av sammanhanget framgick att programledaren hade en kritisk infallsvinkel och SVT anser att det är uppenbart att formuleringen användes i syfte att få fram ett svar på frågan om inte kärnkraften behövs utifrån utsläppsperspektivet. Att använda partiernas egna beskrivningar om sig själva – MP framställer ofta sig självt som det mest kunniga i miljöfrågor – i ett frågebatteri är ett inte ovanligt journalistiskt grepp.

L-ledarens uttalande syftade förmodligen på den så kallade gymnasielagen som gav en ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande under 18 år, varav de flesta kom från Afghanistan. Bestämmelsen innebar att personer som fått eller annars skulle få ett beslut om utvisning kunde få uppehållstillstånd för gymnasiestudier om de uppfyllde vissa övriga krav. När lagförslaget kom

uppskattade Migrationsverket att över 9 000 kunde komma att omfattas. De som var kritiska mot förslaget i den politiska debatten refererade till det som en amnesti, trots att det inte är en sådan i formell mening. L-ledaren var en av kritikerna. Hans sätt att formulera sig får i sammanhanget betraktas som en del i en politisk polemik från en tillfällig medverkande för vilken kraven på opartiskhet och saklighet ställs lägre.

Det stämmer inte att SD-ledarens uttalande om vilka som begår våldtäkter stod oemotsagt i debatten. Det motsades av V-ledaren.

Enligt SVT:s egen genomgång av vad som sades i debatten stämmer det att V-ledaren vid flera tillfällen talade om ”de blåbruna”, som ett begrepp för M, KD och SD, de tre partier som röstat för det budgetförslag som tidigare lagts fram av M och KD. Detta var inte en formulering som användes av programledarna eller av någon annan deltagare i debatten. Ledarna för dessa tre partier fick möjlighet att bemöta formuleringen. SD-ledaren gjorde det också vid två tillfällen. Debatten var stundtals hård. Programledarna såg till att de som blev angripna fick möjlighet att svara på kritiken.

Under debatten om välfärd gjorde V-ledaren ett inlägg kring bostadspolitiken, där han i en formulering raljerade över M och den då aktuella nyhetsrapporteringen kring flera moderata riksdagsledamöters hantering av bostadsersättning från riksdagen. Uttalandet väckte en spontan reaktion i studion där delar av publiken skrattade och flera partiledare skrattade till eller log. Även programledarna log och en av dem hördes spontant skratta till. De gav direkt ordet till M-ledaren för att han skulle få svara på kritiken. SVT anser inte att ett leende och ett spontant skratt från en programledare i denna situation kan tolkas som ett ställningstagande i en kontroversiell fråga.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet). Den innebär enligt praxis att programföretaget inte får sända program eller inslag som är uppenbart kränkande mot människor med viss hudfärg eller etnicitet.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Partiledarna var i programmet tillfälliga medverkande för vilka kraven på opartiskhet och saklighet ställs lägre. Deras uttalanden strider inte mot dessa krav. Programledarna gav genomgående partiledarna möjlighet att bemöta varandras kritik. Programledarnas förhållningssätt i övrigt innebär inte att programmet strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Nämnden konstaterar vidare att SD-ledarens uttalande om importerad brottslighet inte fick stå oemotsagt. Nämnden anser inte att uttalandet, som gjordes i en debatt mellan partiledarna, medför att programmet strider mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Granskningsnämndens uppgift är att pröva om innehållet i sända program överensstämmer med bestämmelserna i radio- och tv-lagen och i programföretagens sändningstillstånd. Den del av anmälarnas kritik som rör hets mot folkgrupp och avsaknaden av material på SVT Play lämnas utan åtgärd.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg efter föredragning av Rasmus Johansson.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Rasmus Johansson

Originalhandlingar med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.